

KORKUT ATA TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi
The Journal of International Turkish Language & Literature Research

Sayı/Issue 10 (Mart/March) 2023), s. 192-210.
Geliş Tarihi-Received: 06.01.2023
Kabul Tarihi-Accepted: 27.02.2023
Araştırma Makalesi-Research Article
ISSN: 2687-5675
DOI: 10.51531/korkutataturkiyat.1230367

Antepli Aynî Divanı'ndan Bir Tarih Manzumesi ile Bu Manzumenin Bağlı Dizini ve İşlevsel Sözlüğü

A Historical Poem From the Divan of Antepli Aynî and Its Contextual Index and Functional Dictionary

Mustafa AKAY*

Öz

Dünyamız hızla gelişmekte ve değişmektedir. Edebiyat sahası da bu gelişmelerden ve değişikliklerden etkilenmektedir. Teknoloji ve dijitalizm, hayatımızın her alanında olduğu gibi edebiyat alanına da girmiştir. Bu gelişmelerle doğru orantılı olarak son yıllarda ortaya çıkan ve herkesin ilgisini üzerine çeken yenilik, TEBDİZ sisteminin sağladığı elektronik sözlüktür. Edebiyat sahasında olan veya gönüllü olarak çalışan birçok araştırmacı edebî metinlerin bağlamsal anlamını tespit ederek TEBDİZ'e yüklemektedir. Aynı şekilde birçok araştırmacı ve edebiyatsever yine bu sistemi kullanarak elektronik ortamda edebî metinlerin bağlamsal anlamına ve işlevsel sözlüğüne rahatlıkla ulaşmaktadır. Edebiyat çalışmalarına yeni bir heyecan katan bu sistem sayesinde pek çok edebî metnin yazıldığı dönemdeki bağlamsal anlamının tespiti ve anlaşılması konusunda büyük bir eksiklik giderilmiş olacaktır. Antepli Aynî, tarih düşme konusunda Türk edebiyatının önde gelen isimleri arasındadır. Antepli Aynî, yazdığı 522 tarih manzumesi ile bu sahadaki hünerlerini ortaya koymuştur. Onun yazdığı tarih manzumeleriyle yaşadığı döneme ait tanıklıkları bağlamsal dizini ve işlevsel sözlük çalışmalarıyla daha iyi açıklığa kavuşacaktır. Bu çalışmada, Antepli Aynî'nin gözden uzak ancak bir o kadar ilgi çekici olan bir tarih manzumesinin anlamsal boyutu ortaya konulacak ardından da metindeki dil unsurları tanıtılacaktır. Böylelikle, örnek bir edebî eserin TEBDİZ sisteminde nasıl anlamlandırıldığı, bu edebî eserdeki kelime ve kelime gruplarının bağlamsal dizinin ve işlevsel sözlüğünün nasıl oluşturulduğu konusu örnekleme yöntemiyle açıklığa kavuşturulmuş olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Antepli Aynî Divanı, bağlamsal dizin, işlevsel sözlük, TEBDİZ, tarih manzumesi.

Abstract

Our world is rapidly developing and changing. The field of literature is also affected by these developments and changes. Technology and digitalism have entered the field of literature as well as in all areas of our lives. The innovation that has emerged in recent years in direct proportion to these developments and attracts everyone's attention is the electronic dictionary provided by the TEBDIZ system. Many researchers in the field of literature or working voluntarily determine the contextual meaning of literary texts and upload them to TEBDIZ. Likewise, many researchers and literature lovers can easily access the contextual meaning and functional dictionary of literary texts in the electronic environment by using this system.

* Doktora Öğrencisi, Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Gaziantep/Türkiye, e-posta: mstf19akay@gmail.com, ORCID: 0000-0001-8650-3175.

Thanks to this system, which adds a new excitement to literary studies, a major deficiency in determining and understanding the contextual meaning of many literary texts in the period in which they were written will be eliminated. Aynî from Antep is among the leading names of Turkish literature on the subject of history falling. Aynî from Antep revealed his skills in this field with his 522 historical poems. His historical poems and testimonies of the period in which he lived will be better clarified with contextual index and functional dictionary studies. In this study, the semantic dimension of Antepi Aynî's semantic but interesting historical poem will be revealed, and then the language elements in the text will be introduced. Thus, how a sample literary work is interpreted in the TEBDİZ system, how the contextual index and functional dictionary of the words and word groups in this literary work are created will be clarified by the sampling method.

Keywords: Divan of Antepi Aynî, contextual meaning, functional dictionary, TEBDİZ, historical poem.

Giriş

TEBDİZ projesi, Prof. Dr. İsmail Hakkı Aksoyak öncülüğünde başlatılan Tarih ve Edebiyat Metinleri Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü adlı bir projedir. Projenin amacı, Eski Türk Edebiyatı alanındaki edebî metinlerin TEBDİZ sistemine aktararak bu edebî metinlerdeki kelime ve kelime gruplarının bağlamı anlamlarının elektronik veri sistemine işlenmesine dayanmaktadır. Bu projeye edebiyat sahasındaki çalışmalarda teknolojiye azami derece yararlanma da hedeflenmiştir. TEBDİZ projesi hakkında Özer'in görüşleri şu şekildedir:

"Bu çalışma ile Türk dilinde yazılmış olan eserlerdeki sözcüklerin birlikte kullanıldığı kelimeler, hangi anlamlarda ve bağlamlarda kullanıldığı ortaya konulabilmektedir. Ayrıca, edebî eserlerdeki folklorik unsurlar tespit edilebilmekte, dilin tarihsel süreçte geçirdiği değişimler takip edilebilmektedir. Bunun yanında, sanatçıların üslupları hakkında, somut ve istatistikî verilere de ulaşmak mümkündür. Çalışmanın bir diğer sonucu ise, tanıklı ve tarihsel bir Türkçe sözlüğün vücuda getirilmesi olacaktır. Yazarların/şairlerin üsluplarının ve söz varlıklarının mukayesesinin araştırma konusu olabilmesi, bahsi geçen çalışma kapsamında elde edilecek verilerle kolaylaşacaktır." (Özer, 2018, s. 219-221).

Türk edebiyatı metinlerinin daha anlaşılır kılınması ve bu metinlerde geçen kelime ve kelime gruplarının bağlamsal anlamlarının tespiti için hazırlanan bu sözlük projesi günden güne büyümektedir. Pekçok özelliği olan ve günümüz teknolojisinin imkânlarından geniş ölçüde yararlanan TEBDİZ projesi hakkındaki aşağıdaki değerlendirmeye, projenin içeriğini ortaya koymasından dolayı dikkat çekicidir:

"Üzerinde çalışma yapılacak olan eserin detaylı incelenmesi sonucunda eserdeki kelime ve kelime gruplarının (ayet, hadis, atasözü, deyim vb.) istatistiksel verilerinin yanında eser yazarının üslubu hakkında da bilgiye ulaşmak mümkün olmaktadır." (Yilter ve Köse, 2021, s. 36-47).

Tarih Düşme ve Antepi Aynî

Tarih düşme, Türk edebiyatında bedî sanatlardan sayılmış ve şairlerin hünerlerini göstermek için kullandığı bir araç olmuştur. Doğum, ölüm, tahta çıkış, zafer, bir göreve gelme, herhangi bir binanın yapımı vb. konularda düşülen tarihlerin hesaplanmasında ebced hesabı kullanılmıştır (Ece, 2015, s. 502). Tarih düşmede, çoğu zaman şiir sanatı hesap düşüncesinin arkasında kalmıştır. Çünkü yazılan manzumede tarih düşülen bölümdeki harflerin karşılığı belirli bir tarihi vermektedir. Hem başarılı bir söyleyiş yakalamak hem de ebced karşılığıyla istenilen tarihi karşılayan harfleri manzumede kullanmak büyük bir hüner gerektirmektedir.

Tarih düşme konusunda Türk edebiyatının önemli isimlerinden birisi olan Antepi Aynî (1766-1837), bu çalışmamızın konusu olan tarih manzumesinde dönemin toplumsal

bir sorunu olan bir hırsızlık olayına değinmektedir. Divan şairleri yaşadıkları toplumu ilgilendiren olaylara kayıtsız kalmamıştır. Son yıllarda yapılan birçok çalışmada bu durum ortaya konulmuştur. Bu çalışmaların birisinde geçen aşağıdaki ifade, divan şairlerinin sanata ve topluma bakışını ortaya koyması bakımından ilgi çekicidir:

“Osmanlı divan şiiri, bu çalışmanın kapsamına giren ilk dönemlerinden başlayarak son büyük şairlerini yetiştirdiği dönemlere kadar Osmanlı sosyal hayatına ait, toplumda yaşayan insanların ruh dünyalarına ve dış dünyalarına dair her türlü değeri bir şekilde bünyesine almıştır” (Özkan, 2007, s. 15).

Antepli Aynî Divanı'ndan Bir Tarih Manzumesi

Antepli Aynî Divanı'nın yarısını tarih manzumeleri oluşturmaktadır. Divan'da yer alan 522 tarih manzumesi, hicri 1203-1252 yılları arasındaki 49 yıla ait olaylara düşülen tarihlerden oluşmaktadır (Arslan, 2004, s. 37). Bu çalışmada, Antepli Aynî'nin yatılı misafir olarak bulunduğu bir evde çalınan özel eşyaları için düştüğü bir tarih manzumesini ele alacağız. Manzumenin konusu özel olmakla birlikte taşıdığı anlam itibarıyla toplumsaldır. Bu özellikler, bahsi geçen tarih manzumesinin bu çalışmada nesne olmasında etkili olmuştur.

Kitle iletişim araçlarının bulunmadığı ve miladi 1817 tarihine denk gelen tarihte yaşanan bu olayı manzumesine taşıyan şair, hem iyi bir habercilik yapmıştır hem de toplumsal bir olayı edebî bir metne taşıyarak ölümsüzleştirmiştir. Bu tarih manzumesiyle, Divan şiirinin toplumsal olaylardan ve günlük yaşamdan nasıl beslendiğine dair ipuçları bulunacaktır. Çalışmanın konusu olan tarih manzumesinin transkripsiyonlu metni ile günümüz Türkçesine çevirisi aşağıda verilmiştir:

Bir Gice Kıdemâ-yı Ricâl-i Devlet-i 'Aliyyeden Tahşin Efendi Merhûmuñ Sâhil-hânesinde Beytütet İtdikde Çalınan Sâ'atlere Bulunan Târihtir

(Bir gece Osmanlı Devlet adamlarının kıdemlilerinden olan merhum Tahsin Efendi'nin yalısında yatılı kalırken çalınan saatler için bulunan tarihtir)

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

*Bir gice Tahşin Efendi yalısında yatdım
Başdı kâbüs gibi bendeñi nevm-i gaflet*

(Bir gece, Tahsin Efendi'nin yalısında yatılı misafir kaldım. Gaflet uykusu, ben hizmetkârının üstünü bir karabasan gibi kapladı.)

*Şalımı hırsız alup 'aklıma geldi hiffet
İp kuşaklı olup itdim delilerle ülfet*

(İp kuşaklı olan şalımı hırsız çaldı. Bu durum aklımı başımdan aldı. Neredeyse delirecektim.)

*Çalup indirdiler eyvâh iki sâ'atimi
Bilemem vaktimi şimden gerü mecnûn-şifât*

(Eyvâh, hırsızlar iki saatimi de çaldı. Deliler gibi artık bundan sonra vakti bilemem.)

*Birisi basma çalar sâ'at-i zerrin idi âh
Birisi Corci idi toğrı yürürdi gâyet*

(Birisi basma çalar altın saat diğeri ise Cörci (marka) idi. İkisi de oldukça iyi çalışırdı.)

*Kâmetimce içi şandallı o cübbem gitdi
Ceyb ü dāmânımı pür eyledi dest-i miḥnet*

(Hırsızlar, bir de içi kumaşlı boyuma uygun cübbemi çaldı. Sıkıntı eli, cebimi ve eteğimi doldurdu.

*İlm ü ‘irfân u firâsetle idüp fikr-i dağık
Didi bir zât-ı hıred-mend ü Felâṭun-ḥikmet*

(Eflatun düşünceli, akıllı bir kişi bilgi, sezgi ve anlayışla ince ve ayrıntılı düşünerek dedi ki)

*Şâhib-i ḥânedede yâ şâhib-i eşyâda çıkar
Anlara eylese maḥbesde eziyyet devlet*

(Onlara (hırsızlara) devlet hapiste eziyet eyleser, ya ev sahibinden ya da mal sahibinden çıkar.)

*Sû-i zann eylemesün kimseye zindânda böcek
Sözün a’lâsı budur işte be-vefk-i şihhat*

(Doğruya uygun olarak sözün en yücesi budur. Böcek, zindanda kimse hakkında kötü düşünmesin.)

*Gördü remmâl ü müneccim bu iki târiḥi
Nokṭa vü necm ile vicdânına kıldı himmet*

(Müneccim ve falcı bu iki tarihi gördü. Nokta ve yıldız ile vicdanına yardım etti.)

*Cübbe vü çevrecigim zâyi’ olup gitdi meded (1233)
Oldı sâ’atler ile şâl-i cedidim sirḳat (1233) (Arslan, 2004, s. 423-24).*

(Elbisem ve cübbem kaybolup gitti, medet. Yeni şalım ve saatlerim çalındı.)

Çalışmanın konusu olan bu edebî metin, *Antepli Aynî Divanı*’nda bulunan 522 tarih manzumesi içerisinde 374. sırada yer almaktadır (Arslan, 2004, s. 423). Manzume, bir başlıktan ve on beyitten oluşmaktadır. Manzumenin başlığı, manzumenin konusu hakkında bir fikir vermektedir. Manzumenin sonunda yer alan hicri 1233 tarihi, miladi 1817 yılına karşılık gelmektedir. 1233 tarihinin manzumenin son iki dizesinde geçmesi, ebced hesabıyla her iki dizeden bu tarihe ulaşılabileceğini göstermektedir. Yani, onuncu beyitteki her bir dizedeki harflerin ebced hesabıyla karşılıkları ayrı ayrı olmak üzere yaşanan olayın tarihi olan hicri 1233 senesine karşılık gelmektedir.

Öncelikle, bu edebî metindeki anlamsal boyut ele alınacaktır. Manzumenin teması, şairin başına gelen bir hırsızlık olayıdır. Hırsızlık, tarih boyunca bütün toplumlarda büyük bir sosyal sorun olarak süregelmiştir. Bu manzumede 19. yüzyılın başlarında yaşanan bir hırsızlık olayı, edebî bir metne konu olmuştur. Manzumede anlatılan olay, özel bir durum olsa da aslında toplumsal bir konudur. Kendileri de toplumun bir parçası olan sanatçılar, ister istemez toplumsal olaylara ve durumlara kayıtsız kalamamıştır. Antepli Aynî, devrindeki birçok toplumsal olaya kaleme aldığı şiirleriyle değinmiştir. Antepli Aynî’nin bu manzumesi, Divan şairlerinin toplumsal olaylardan ve konulardan uzak durduğu yolundaki eleştirilere güzel bir cevap niteliği taşımaktadır. Antepli Aynî, devrin devlet ricalinden olan Tahsin Efendi’nin yalısında bir gece misafir kalır. Olay, şairin misafir olarak gecelediği bu yalıda meydana gelmiştir.

Yukarıdaki ifadelerden anlaşılacağı üzere şair, iki saatinin bir cübbesinin bir şalının ve bir çevresinin çalınmasından dolayı büyük bir üzüntü içerisinde. Manzumede geçen “çalup indirdiler” ifadesi Aynî’nin saatinin hırsızlar tarafından götürüldüğünü ifade etmektedir. Olayın anlatıldığı dizede geçen “indirmek” kelimesi, yukarıdaki bir şeyin aşağıya doğru inmesini sağlamak anlamına gelmekle birlikte kullanıldığı bağlamda “çalıp götürmek” anlamına gelmektedir. Bu elem verici olay üzerine çok üzülen şair, bir mecnun gibi olduğunu ve artık hangi zaman diliminde

olduğunu bilemediğini dile getirmektedir. Çalınan saatlerden birisi basma çalar altın saat, diğeri ise "Corci" markadır. Bu marka saatler, o dönemde kullanılan ve dönemine göre modern olan bir saat çeşididir. Bu saatlerin önemli bir özelliği ise düzgün çalışmasıdır. Yaşanan bu elim olayı duyanlardan birisi, şairin gönlünü almak için teselli cümleleri kurar. Çalınan eşyaların bulunabileceği umudunu dile getiren bu ifadeler, hırsızlara gereken cezanın verileceği ümidiyle son bulur.

Şairin çalınan eşyalarını bulabilmek ve tekrar onlara kavuşabilmek için büyük bir çaba sarf ettiğini anlıyoruz. Şairin dokuzuncu beyitte kullandığı "remmâl", "müneccim" ve "vicdan" kelimeleri onun içinde bulunduğu psikolojiyi yansıttığı kadar eşyalarına tekrar kavuşma ümidini de ortaya koymaktadır. Remmâl remilci, falcı anlamına gelir. Müneccim, yıldızların hareketlerinden anlam çıkaran kişi anlamına gelmektedir. Vicdan ise, kişiyi kendi davranışları hakkında yargı yapmaya iten güç olarak tanımlanmaktadır. Bu ifadelerden, şairin çalınan eşyalarını bulmak için remilciden ve müneccimden medet umduğunu çıkarabiliriz. Bu kelimeler şairin düşeceği tarih çeşidini ortaya koyması bakımından da önemlidir. Beyitte geçen "nokta" ve "necm" kelimeleri mu'cem tarihe işaret etmektedir. Mu'cem tarih, beyitte veya dizide geçen yalnızca noktalı harflerin hesaplanması esasına dayanan bir tarih çeşididir. Antepli Aynî, birbirleriyle ilgili olan "remmâl" ve "müneccim" ile "nokta" ve "necm" kelimelerini aynı beyitte kullanarak tenasüp sanatına başvurmuştur. Böylelikle, manzumenin edebî yönünü arttırma yoluna gitmiştir denilebilir.

İnceleme

İncelediğimiz metnin bağlamlı dizini ve işlevsel sözlüğü oluştuktan sonra elde edilen veriler hakkında değerlendirme yapılmıştır. Çalışma konumuz olan tarih manzumesinin aşağıda verilen bağlamlı dizini ve işlevsel sözlüğünden ortaya çıkarılan tespitlerimiz şunlardır:

- Manzumede Türkçe tamlamalar: Manzumede geçen "bir", "iki" ve "o" kelimeleri sıfat olarak kullanılmıştır. Bu kelimeler, şu kullanımlarında sıfat tamlaması oluşturmaktadır: Bir gice (gece); bir zât; iki tarih, iki saat; o cübbe. "Tahsin Efendi yalısı" kelime grubu ise, isim tamlamasıdır.
- Manzumede Farsça tamlamalar: nevm-i gaflet, ceyb ü dâmân, zât-ı hıred-mend, sû-i zan, cübbe vü çevre, şâl-ı cedîd, be-vefk-i sıhhat, nokta vü necem, sâhib-i hâne, sâat-ı zerrîn, Mecnûn-sıfat, dest-i mihnet, ilm ü irfân, fikr-i dakîk, Felâtûn-hikmet, sâhib-i eşyâ,
- Manzumede zamirler: Biri, birisi, anlar (onlar), budur, kimse.
- Manzumede bağlaçlar ve edatlar: gibi, yâ, ile, u, ü, vü.
- Manzumede ünlemler: âh, meded, eyvâh.
- Manzumede birleşik fiiller: zâyî olmak, himmet kılmak, sirkat olmak, pür eylemek, sû-i zan eylemek, ülfet etmek.
- Manzumede deyimler: aklıma gelmek, fikr-i dakîk etmek, delillerle ülfet etmek.
- Manzumede geçen ve dönemin giyim kuşamı ile ilgili kelimeler: Ceyb, dâmân, şâl, ip kuşak, cübbe, saat (Cörçi, basma çalar saat, çevre).
- Manzumede bulunan dönemin yapıları ile ilgili kelimeler: Yalı (Tahsin Efendi yalısı), mahbes, zindan.

- Manzumede ki bireysel ve toplumsal kelimeler: deli, hiffet, hırsız, kâbûs, çalıp indirmek, sirkat olmak, bende, vicdan, ilm, irfan, eziyet, remmâl, müneccim, tarih, vakit, devlet.

Yukarıda yapılan tespitlerde görüleceği üzere bu tarih manzumesinde ağırlıklı olarak Farsça tamlama kullanılmıştır. Bunun yanında yer yer sade söyleyişlere de rastlanmaktadır. Manzumede geçen “deli” ile “mecnûn”, “hırsız” ile “sirkât” gibi anlamca aynı olan kavramların farklı kelimelerle ifadesine rastlamaktayız. Bu durum metnin ifade kabiliyetini ve kelime zenginliğini ortaya koymasından dikkat çekicidir. Manzumede geçen “basdı”, “çalıp indirmek”, “basma çalar” ve “içi sandallı” ifadeleri, içinde buldukları bağlamla birlikte değerlendirildiğinde hedeflenen anlamı vermektedir. Bu da bağlamsal anlamın ne kadar önemli olduğunu ortaya koymasından önemlidir.

Sonuç

Sonuç olarak, tarih düşürme konusunda Divan edebiyatının önde gelen şairlerden olan Antepî Aynî'nin özel bir tarih manzumesi tanıtıldı ve tarih düşme sanatı hakkında bilgi verildi. Bu tarih manzumesinin TEBDİZ sisteminde bağlamlı dizininin ve işlevsel sözlüğünün hazırlanma süreci ile ilgili aşamalar anlatıldı. Yazdığı 522 tarih manzumesiyle yaşadığı toplumdaki pek çok olayı günümüze taşıyan Antepî Aynî, bu tanıklıkları sanatının bir parçası yapmıştır.

Çalışmamızın son bölümünde, *Antepî Aynî Divanı*'ndan seçilen bu tarih manzumesinin bağlamlı dizini ve işlevsel sözlüğünden hareketle yapılan tespitler ortaya konulmuştur. Ayrıca, toplumsal bir konunun Divan şiirindeki örnek bir anlatımına farklı bir açıdan yaklaşarak bağlamlı anlam çalışmalarının metni anlama konusundaki örnekliğine değinilmiştir. Aşağıda, *Antepî Aynî Divanı*'nda geçen ve yukarıda transkripsiyonlu tam metni verilen tarih manzumesinin bağlamlı dizini ve işlevsel sözlüğü alfabetik olarak verilmiştir.

Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük

âh:

1. **âh:**
Mısra: 7
Ah etme, inleme, feryat.
7. Birisi başma çalar sâ'at-i zerrin idi âh
8. Birisi Corci idi toğrı yürürdi gâyet

'aqlıma geldi:

1. **'aqlıma geldi:** Deyim
Mısra: 3
Hatırlamak, anımsamak.
3. Şalımı hırsız alup 'aqlıma geldi hiffet
4. İp kuşaklı olup itdim delilerle ülfet

al-:

1. **alup:** -up
Mısra: 3
Alıp götürmek, çalmak.
3. Şalımı hırsız alup 'aqlıma geldi hiffet
4. İp kuşaklı olup itdim delilerle ülfet

a'lâ:

1. **a'lâsı:** -sı
Mısra: **16**
Yüksek, en yüksek, yüce. // Toplumda önde gelen kişiler.
15. Sû-i zann eylemesün kimseye zindânda böcek
16. Sözüñ a'lâsı budur işte be-vefķ-i şihhat

anlar:

1. **Anlara:** -a
Mısra: **14**
Onlar, üçüncü çoğul şahıs zamiri (hırsızlar).
13. Şâhib-i hânede yâ şâhib-i eşyâda çıkar
14. Anlara eylese mahbesde ezîyyet devlet

baş-:

1. **Başdı:** -dı
Mısra: **2**
Çökmek, gelmek, kaplamak.
1. Bir gice Taḥsin Efendi yalısında yatdım
2. Başdı kâbûs gibi bendeñi nevm-i gâflet

başma:

1. **başma:**
Mısra: **7**
Basma, cep saati terimlerinden olup saat kapağını açmak için kullanıldığından - çünkü eskiden saatlerde ön ve arka kapakları açmak için basmak gerektiğinden - aşamalı basma mekanizması ile ilk basmada ön kapak, ikinci basmada arka kapağın açılır.
7. Birisi başma çalar sâ'at-i zerrin idi âh
8. Birisi Corci idi doğru yürürdi gâyet

bende:

1. **bendeñi:** -ñ, -i
Mısra: **2**
Kul, köle, hizmetkar, buyruğundaki insanlar.
1. Bir gice Taḥsin Efendi yalısında yatdım
2. Başdı kâbûs gibi bendeñi nevm-i gâflet

be-vefķ-i şihhat:

1. **be-vefķ-i şihhat:** Kalıp İfade
Mısra: **16**
Doğruya uygun olarak, doğrulukla.
15. Sû-i zann eylemesün kimseye zindânda böcek
16. Sözüñ a'lâsı budur işte be-vefķ-i şihhat

bil-:

1. **Bilemem:** -e, -me, -m
Mısra: **6**
Anlamak, kavramak, idrak etmek, farkında olmak.
5. Çalup indirdiler eyvâh iki sâ'atimi
6. Bilemem vaktimi şimden gerü mecnûn-şifat

bir:

1. **Bir:**
Mısra: **1**

Bir, belgisiz sıfat (bir gice).

1. Bir gice Taḥsin Efendi yalısında yatdım
2. Başdı kâbūs gibi bendeñi nevm-i ğaflet

2. **bir:**

Mısra: 12

Bir, belgisiz sıfat (bir zât-ı hıred-mend).

11. ‘İlm ü ‘irfân u firâsetle idüp fikr-i daḳıḳ
12. Didi bir zât-ı hıred-mend ü Felâṭün-ḫikmet

biri:

1. **Birisi:** -si

Mısra: 7

"Biri, içlerinden biri; bir tanesi" anlamlarında belgisiz zamir.

7. Birisi başma çalar sâ‘at-i zerrin idi âh
8. Birisi Corci idi ṭoĝrı yürürdi ğâyet

2. **Birisi:** -si

Mısra: 8

"Biri, içlerinden biri; bir tanesi" anlamlarında belgisiz zamir.

7. Birisi başma çalar sâ‘at-i zerrin idi âh
8. Birisi Corci idi ṭoĝrı yürürdi ğâyet

böcek:

1. **böcek:**

Mısra: 15

Böcek.

15. Sû-i zann eylesesün kimseye zindânda böcek
16. Sözüñ a‘lâsı budur işte be-vefḳ-i şihḫat

bu:

1. **budur:** -dur

Mısra: 16

Bu, işaret zamiri.

15. Sû-i zann eylesesün kimseye zindânda böcek
16. Sözüñ a‘lâsı budur işte be-vefḳ-i şihḫat

2. **bu:**

Mısra: 17

Bu, işaret sıfatı (bu iki tarihi).

17. Gördü remmâl ü müneccim bu iki târiḫi
18. Nokṭa vü necm ile vicdânına kıldı himmet

ceyb:

1. **Ceyb:**

Mısra: 10

Cep, elbisenin bazı yerlerine yapılan kese.

9. Kâmetimce içi şandallı o cübbem gitdi
10. Ceyb ü dâmânımı pür eyledi dest-i miḫnet

corci:

1. **Corci:**

Mısra: 8

Corci (Saat markası).

7. Birisi başma çalar sâ‘at-i zerrin idi âh
8. Birisi Corci idi ṭoĝrı yürürdi ğâyet

cübbe:

1. **cübbem:** -m
Mısra: 9
Uzun, yanları geniş, düğmesiz giysi.
9. Kâmetimce içi şandallı o cübbem gitdi
10. Ceyb ü dāmānımı pür eyledi dest-i miḥnet
2. **Cübbe:**
Mısra: 19
Uzun, yanları geniş, düğmesiz giysi.
19. Cübbe vü çevrecigim zāyi' olup gitdi meded
20. Oldı sâ'atler ile şāl-i cedidim sirḫat

çal-:

1. **çalar:** -ar
Mısra: 7
Duyurmak için tıklatmak, vurarak ses çıkartmak; üfleyerek ses çıkarmak.
7. Birisi başma çalar sâ'at-i zerrin idi āh
8. Birisi Corci idi toḡrı yürürdi ḡāyet

Çalup indirdiler:

1. **Çalup indirdiler: Kalıp İfade**
Mısra: 5
Başkasının malını gizlice almak, hırsızlık etmek.
5. Çalup indirdiler eyvāh iki sâ'atimi
6. Bilemem vaktimi şimden gerü mecnūn-şıfat

çevre:

1. **çevrecigim:** -cig, -im
Mısra: 19
Renkli nakışlarla işlenmiş dört köşe örtü. II. Elbise.
19. Cübbe vü çevrecigim zāyi' olup gitdi meded
20. Oldı sâ'atler ile şāl-i cedidim sirḫat

çık-:

1. **çıkar:** -ar
Mısra: 13
Açığa çıkmak, görünmek; bulunmak.
13. Şāhib-i ḥānede yā şāhib-i eşyāda çıkar
14. Anlara eylese maḥbesde eziyyet devlet

dāmān:

1. **dāmānımı:** -ım, -i
Mısra: 10
Elbise kenarı, etek.
9. Kâmetimce içi şandallı o cübbem gitdi
10. Ceyb ü dāmānımı pür eyledi dest-i miḥnet

delilerle ülfet itdim:

1. **delilerle ülfet itdim:** Kalıp İfade
Mısra: 4
Aklı başında olmayanlarla dostluk kurmak.
3. Şālımı hırsız alup 'aklıma geldi ḥiffet
4. İp kuşaklı olup itdim delilerle ülfet

dest-i miḥnet:

1. **dest-i miḥnet:** Kalıp İfade
Mısra: **10**
Dert eli, sıkıntı eli.
9. Kâmetimce içi şandallı o cübbem gitdi
10. Ceyb ü dāmānımı pür eyledi dest-i miḥnet

devlet:

1. **devlet:**
Mısra: **14**
Yönetim, iktidar. II Osmanlı Devleti.
13. Şāhib-i ḥānede yā şāhib-i eşyāda çıkar
14. Anlara eylese maḥbesde eziyyet devlet

di-:

1. **Didi:** -di
Mısra: **12**
Demek, söylemek, diye adlandırmak.
11. ‘İlm ü ‘irfān u firāsetle idüp fikr-i daḳıḳ
12. Didi bir zāt-ı ḥired-mend ü Felātūn-ḥikmet

eyvāh:

1. **eyvāh:**
Mısra: **5**
Ne yazık ki, maalesef. Beklenmedik, kötü, hoş gitmeyen bir haber veya olay karşısında duyulan acınma, üzülmeye sözü.
5. Çalup indirdiler eyvāh iki sā‘atimi
6. Bilemem vaktimi şimden gerü mecnūn-şifat

eziyyet eylese:

1. **eziyyet eylese:** Kalıp İfade

Mısra: 14

Aşırı güçlük, sıkıntı ve zahmet vermek.
13. Şāhib-i ḥānede yā şāhib-i eşyāda çıkar
14. Anlara eylese maḥbesde eziyyet devlet

felātūn-ḥikmet:

1. **Felātūn-ḥikmet:**
Mısra: **12**
Eflatun hikmetli.
11. ‘İlm ü ‘irfān u firāsetle idüp fikr-i daḳıḳ
12. Didi bir zāt-ı ḥired-mend ü Felātūn-ḥikmet

fikr-i daḳıḳ idüp:

1. **fikr-i daḳıḳ idüp:** Kalıp İfade
Mısra: **11**
İnce ve ayrıntılı düşünmek.
11. ‘İlm ü ‘irfān u firāsetle idüp fikr-i daḳıḳ
12. Didi bir zāt-ı ḥired-mend ü Felātūn-ḥikmet

firāset:

1. **firāsetle:** -le
Mısra: **11**

Anlayış.

11. 'İlm ü 'irfân u firâsetle idüp fikr-i dağık

12. Didi bir zât-ı hıred-mend ü Felâṭün-ḥikmet

ğāyet:

1. **ğāyet:**

Mısra: 8

"Pek, çok, pek çok, aşırı bir biçimde" anlamında zarf.

7. Birisi başma çalar sâ'at-i zerrin idi âh

8. Birisi Corci idi ṭoğn yürürdi ğāyet

gibi:

1. **gibi:**

Mısra: 2

"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

1. Bir gice Taḥsin Efendi yalısında yatdım

2. Başdı kâbūs gibi bendeñi nevm-i ğaflet

gice:

1. **gice:**

Mısra: 1

Gece, gece vakti, geceleyin.

1. Bir gice Taḥsin Efendi yalısında yatdım

2. Başdı kâbūs gibi bendeñi nevm-i ğaflet

git-:

1. **gitdi:** -di

Mısra: 9

Elden gitmek, çalınmak.

9. Kâmetimce içi şandallı o cübbem gitdi

10. Ceyb ü dāmânımı pür eyledi dest-i miḥnet

gör-:

1. **Gördü:** -dü

Mısra: 17

Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak. II Yaşamak, tecrübe etmek.

17. Gördü remmâl ü müneccim bu iki târiḥi

18. Nokṭa vü necm ile vicdânına kıldı himmet

hırsız:

1. **hırsız:**

Mısra: 3

Başkasına ait olan bir şeyi çalan kişi.

3. Şâlimı hırsız alup 'aqlıma geldi ḥiffet

4. İp kuşaklı olup itdim delilerle ülfet

ḥiffet:

1. **ḥiffet:**

Mısra: 3

Hafîflik, ağır olmama hâli.

3. Şâlimı hırsız alup 'aqlıma geldi ḥiffet

4. İp kuşaklı olup itdim delilerle ülfet

himmet kıldı:

1. **himmət kıldı:** Kalıp İfade
Mısra: **18**
İyilik etmek.
17. Gördü remmāl ü müneccim bu iki tārīhi
18. Nokta vü necm ile vicdānına kıldı himmet

i-:

1. **idi:** -di
Mısra: **7**
"i-" ek fiilinin görülen geçmiş zaman çekimi; mevcut, bulunan.
7. Birisi başma çalar sâ'at-i zerrin idi âh
8. Birisi Corci idi doğru yürürdi gâyet
2. **idi:** -di
Mısra: **8**
"i-" ek fiilinin görülen geçmiş zaman çekimi; mevcut, bulunan.
7. Birisi başma çalar sâ'at-i zerrin idi âh
8. Birisi Corci idi doğru yürürdi gâyet

iç:

1. **içi:** -i
Mısra: **9**
"İçinde, arasında" anlamlarına gelen bir ifade; bir şeyin kendi sınırları arasında kalan kısmı, dâhil.
9. Kâmetimce içi şandallı o cübbem gitdi
10. Ceyb ü dāmânımı pür eyledi dest-i miḥnet

iki:

1. **iki:**
Mısra: **5**
İki, sayı sıfatı.
5. Çalup indirdiler eyvâh iki sâ'atimi
6. Bilemem vaktimi şimden gerü Mecnûn-şifat
2. **iki:**
Mısra: **17**
İki, sayı sıfatı.
17. Gördü remmāl ü müneccim bu iki tārīhi
18. Nokta vü necm ile vicdānına kıldı himmet

ile:

1. **ile:**
Mısra: **18**
"Birlikte, beraber" anlamlarında edat; vasıtasıyla, aracılığıyla.
17. Gördü remmāl ü müneccim bu iki tārīhi
18. Nokta vü necm ile vicdānına kıldı himmet
2. **ile:**
Mısra: **20**
"Birlikte, beraber" anlamlarında edat; vasıtasıyla, aracılığıyla.
19. Cübbe vü çevrecigim zâyi' olup gitdi meded
20. Oldı sâ'atler ile şâl-i cedidim sirkat

'ilm:

1. **'ilm:**
Mısra: **11**

İlim, bilme, bilgi, marifet.

11. 'İlm ü 'irfân u firâsetle idüp fikr-i dağık

12. Didi bir zât-ı hıred-mend ü Felâṭün-ḥikmet

İp:

1. **İp:**

Mısra: 4

Dokuma malzemesinden yapılan ve bağlamak için kullanılan, çeşitli kalınlıkta bükülmüş sicim.

3. Şalımı hırsız alup 'aqlıma geldi ḥiffet

4. İp kuşaklı olup itdim delillerle ülfet

'İrfân:

1. **'İrfân:**

Mısra: 11

Bilme, anlama, kavrama, sezgi.

11. 'İlm ü 'irfân u firâsetle idüp fikr-i dağık

12. Didi bir zât-ı hıred-mend ü Felâṭün-ḥikmet

işte:

1. **işte:**

Mısra: 16

Gösterme zarfı, bir şey gösterilirken veya bir şeye işaret edilirken söylenen bir söz, aha, ahacık.

15. Sû-i zann eylesün kimseye zindânda böcek

16. Sözüñ a'lâsı budur işte be-vefḳ-i şihḥat

kâbûs:

1. **kâbûs:**

Mısra: 2

Uykuda basan sıkıntılı ağırlık, karabasan.

1. Bir gice Taḥsin Efendi yalısında yatdım

2. Başdı kâbûs gibi bendeñi nevm-i gaḫlet

Ḳâmet:

1. **Ḳâmetimce:** -im, -ce

Mısra: 9

Boy, endam.

9. Ḳâmetimce içi şandallı o cübbem gitdi

10. Ceyb ü dāmânımı pür eyledi dest-i miḫnet

kimse:

1. **kimseye:** -y, -e

Mısra: 15

"Her kimse, herhangi biri" anlamında belgisiz zamir. II Hiç kimse.

15. Sû-i zann eylesün kimseye zindânda böcek

16. Sözüñ a'lâsı budur işte be-vefḳ-i şihḥat

kuşak:

1. **kuşaklı:** -lı

Mısra: 4

Bele sarılan uzun ve enli kumaş.

3. Şalımı hırsız alup 'aqlıma geldi ḥiffet

4. İp kuşaklı olup itdim delillerle ülfet

maḥbes:

1. **maḥbesde:** -de
Mısra: **14**
Hapishane.
13. Şāhib-i ḥānede yā şāhib-i eşyāda çıkar
14. Anlara eylese maḥbesde eziyyet devlet

mecnūn-şifat:

1. **Mecnūn-şifat:**
Mısra: **6**
Mecnun gibi. II Deli divane gibi.
5. Çalup indirdiler eyvāh iki sâ'atimi
6. Bilemem vaktimi şimden gerü mecnūn-şifat

meded:

1. **meded:**
Mısra: **19**
"İmdat, aman, yetiş!" gibi anlamlara gelen ünlem.
19. Cübbe vü çevreciğim zāyi' olup gitdi meded
20. Oldı sâ'atler ile şāl-i cedidim sirḫat

müneccim:

1. **müneccim:**
Mısra: **17**
Yıldızların durum ve hareketlerinden geleceğe ait hükümler çıkararak kimse, astrolog.
17. Gördü remmāl ü müneccim bu iki tārīḫi
18. Nokḫa vü necm ile vicdānına kıldı himmet

necm:

1. **necm:**
Mısra: **18**
Yıldız, sitâre
17. Gördü remmāl ü müneccim bu iki tārīḫi
18. Nokḫa vü necm ile vicdānına kıldı himmet

nevm-i ḡaflet:

1. **nevm-i ḡaflet:** Kalıp İfade
Mısra: **2**
Dalgınlık uykusu.
1. Bir gice Taḫsin Efendi yalısında yatdım
2. Başdı kâbūs gibi bendeñi nevm-i ḡaflet

noḫta:

1. **Noḫta:**
Mısra: **18**
Nokta, bazı harflerin üstüne, ortasına, altına konulan şu (.) işaret. II Sevgilinin yüzündeki ben.
17. Gördü remmāl ü müneccim bu iki tārīḫi
18. Nokḫa vü necm ile vicdānına kıldı himmet

o:

1. **o:**
Mısra: **9**

O, işaret sıfatı.

9. Kâmetimce içi şandallı o cübbem gitdi

10. Ceyb ü dāmānımı pür eyledi dest-i miḥnet

ol-:

1. **olup:** -up

Mısra: 4

Olmak, ... halinde bulunmak.

3. Şalımı hırsız alup 'aklıma geldi ḥiffet

4. İp kuşaklı olup itdim delillerle ülfet

pür eyledi:

1. **pür eyledi:** Kalıp İfade

Mısra: 10

Doldurmak.

9. Kâmetimce içi şandallı o cübbem gitdi

10. Ceyb ü dāmānımı pür eyledi dest-i miḥnet

remmāl:

1. **remmāl:**

Mısra: 17

Falci, remilci.

17. Gördü remmāl ü müneccim bu iki tārīḥi

18. Nokṭa vü necm ile vicdānına kıldı himmet

sā'at:

1. **sā'atimi:** -im, -i

Mısra: 5

Günün hangi anı olduğunu gösteren alet.

5. Çalup indirdiler eyvāh iki sā'atimi

6. Bilemem vaktimi şimden gerü mecnūn-şifat

2. **sā'atler:** -ler

Mısra: 20

Günün hangi anı olduğunu gösteren alet.

19. Cübbe vü çevreciğim zāyi' olup gitdi meded

20. Oldı sā'atler ile şāl-i cedidim sirḫat

sā'at-i zerrīn:

1. **sā'at-i zerrīn:** Kalıp İfade

Mısra: 7

Altın işlemeli saat.

7. Birisi başma çalar sā'at-i zerrīn idi āh

8. Birisi Corci idi toḡrı yürürdi ḡāyet

şāḥib-i eşyāda:

1. **şāḥib-i eşyāda:** Kalıp İfade

Mısra: 13

Eşya sahibi.

13. Şāḥib-i ḥānede yā şāḥib-i eşyāda çıkar

14. Anlara eylese maḥbesde eziyyet devlet

Şāḥib-i ḥānede:

1. **Şāḥib-i ḥānede:** Kalıp İfade

Mısra: 13

Ev sahibi.

13. Şāhib-i ḥānede yā şāhib-i eşyāda çıkar

14. Anlara eylese maḥbesde eziyyet devlet

şandal:

1. **şandallı:** -lı

Mısra: 9

Bir çeşit kumaş.

9. Kāmetimce içi şandallı o cübbem gitdi

10. Ceyb ü dāmānımı pür eyledi dest-i miḥnet

sirķat oldu:

1. **sirķat oldu:** Kalıp İfade

Mısra: 20

Çalınmak, gizlice alınmak.

19. Cübbe vü çevrecigim zāyi‘ olup gitdi meded

20. Oldı sâ‘atler ile şāl-i cedīdim sirķat

söz:

1. **Sözün:** -ün

Mısra: 16

Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelim; laf. II Şiir.

15. Sū-i zann eylemesün kimseye zindānda böcek

16. Sözün a‘lāsı budur işte be-vefķ-i şihḥat

sū-i zann eylemesün:

1. **sū-i zann eylemesün:** Kalıp İfade

Mısra: 15

Başkası hakkında kötü his beslemek.

15. Sū-i zann eylemesün kimseye zindānda böcek

16. Sözün a‘lāsı budur işte be-vefķ-i şihḥat

şāl:

1. **Şālımı:** -ım, -i

Mısra: 3

Kadınların omuzlarına örttükleri geniş atkı; bele sarılan kuşak.

3. Şālımı hırsız alup ‘aqlıma geldi ḥiffet

4. İp kuşaklı olup itdim delilerle ülfet

şāl-i cedīdim:

1. **şāl-i cedīdim:** Kalıp İfade

Mısra: 20

Yeni şal (giysi).

19. Cübbe vü çevrecigim zāyi‘ olup gitdi meded

20. Oldı sâ‘atler ile şāl-i cedīdim sirķat

şimden gerü:

1. **şimden gerü:** Kalıp İfade

Mısra: 6

Şimdiden sonra, bundan sonra, artık.

5. Çalup indirdiler eyvāh iki sâ‘atimi

6. Bilemem vaktimi şimden gerü mecnūn-şifat

tahsin efendi:

1. **tahsin efendi:** Kalıp İfade

Mısra: **1**

Tahsin Efendi (Yahısındaki saatlerin çalınmasına tarih düşülen kişi).

1. Bir gice Tahsin Efendi yahısında yatdım
2. Başdı kâbüs gibi bendeñi nevm-i gaflet

târih:

1. **târihi:** -i

Mısra: **17**

Bir olayın oluş zamanını bildirmek üzere ebced hesabıyla söylenmiş mısra, beyit veya manzume.

17. Gördü remmâl ü müneccim bu iki târihi
18. Nokta vü necm ile vicdânına kıldı himmet

çoğrı yürürdi:

1. **çoğrı yürürdi:** Kalıp İfade

Mısra: **8**

Doğru, düzgün ve hatasız çalışmak.

7. Birisi başma çalar sâ'at-i zerrin idi âh
8. Birisi Corci idi çoğrı yürürdi gâyet

u:

1. **u:**

Mısra: **11**

Ve, bağlama vavı, ve bağlacı.

11. 'İlm ü 'irfân u firâsetle idüp fikr-i daқиқ
12. Didi bir zât-ı hıred-mend ü Felâṭün-ḥikmet

ü:

1. **ü:**

Mısra: **10**

Ve, bağlama vavı, ve bağlacı.

9. Kâmetimce içi şandallı o cübbem gitdi
10. Ceyb ü dâmânımı pür eyledi dest-i miḥnet

2. **ü:**

Mısra: **11**

Ve, bağlama vavı, ve bağlacı.

11. 'İlm ü 'irfân u firâsetle idüp fikr-i daқиқ
12. Didi bir zât-ı hıred-mend ü Felâṭün-ḥikmet

3. **ü:**

Mısra: **12**

Ve, bağlama vavı, ve bağlacı.

11. 'İlm ü 'irfân u firâsetle idüp fikr-i daқиқ
12. Didi bir zât-ı hıred-mend ü Felâṭün-ḥikmet

4. **ü:**

Mısra: **17**

Ve, bağlama vavı, ve bağlacı.

17. Gördü remmâl ü müneccim bu iki târihi
18. Nokta vü necm ile vicdânına kıldı himmet

vakt:

1. **vaḳtimi:** -im, -i
Mısra: **6**
Vakit, zaman, an, süre.
5. Çalup indirdiler eyvâh iki sâ'atimi
6. Bilemem vaḳtimi şimden gerü Mecnûn-şifat

vicdân:

1. **vicdânına:** -ı, -n, -a
Mısra: **18**
Kişiye kendi davranışları hakkında bir yargıda bulunmaya iten, kişinin kendi ahlak değerleri üzerine dolaysız ve kendiliğinden yargılama yapmasını sağlayan güç, manevî his.
17. Gördü remmâl ü münecim bu iki târiḫi
18. Nokṭa vü necm ile vicdânına kıldı himmet

vü:

1. **vü:**
Mısra: **18**
Ve, bağlama vavı, ve bağlacı.
17. Gördü remmâl ü münecim bu iki târiḫi
18. Nokṭa vü necm ile vicdânına kıldı himmet
2. **vü:**
Mısra: **19**
Ve, bağlama vavı, ve bağlacı.
19. Cübbe vü çevrecigim zâyi' olup gitdi meded
20. Oldı sâ'atler ile şâl-i cedidim sirḳat

yâ:

1. **yâ:**
Mısra: **13**
Yahut, veya, ya da.
13. Şâḫib-i ḫânede yâ şâḫib-i eşyâda çıkar
14. Anlara eylese maḫbesde eziyyet devlet

yalı:

1. **yalısında:** -sı, -n, -da
Mısra: **1**
Su kıyısında yapılmış büyük, görkemli ev.
1. Bir gice Taḫsin Efendi yalısında yatdım
2. Başdı kâbûs gibi bendeñi nevm-i ğaflet

yat-:

1. **yatdım:** -dı, -m
Mısra: **1**
Yatmak, boylu boyunca uzanmak.
1. Bir gice Taḫsin Efendi yalısında yatdım
2. Başdı kâbûs gibi bendeñi nevm-i ğaflet

zât-ı ḫired-mend:

1. **zât-ı ḫired-mend:** Kalıp İfade
Mısra: **12**
Akıllı kişi.
11. 'İlm ü 'irfân u firâsetle idüp fikr-i daḳıḳ
12. Didi bir zât-ı ḫired-mend ü Felâṭûn-ḫikmet

zâyi' olup gitdi:

1. **zâyi' olup gitdi:** Kalıp İfade
Mısra: **19**
Ziyan olmak, yok olmak; çalınmak.
19. Cübbe vü çevrecigim zâyi' olup gitdi meded
20. Oldı sâ'atler ile şâl-i cedidim sirkat

zindân:

1. **zindânda:** -da
Mısra: **15**
Hapishane, karanlık yer.
15. Sû-i zann eylesün kimseye zindânda böcek
16. Sözüñ a'lâsı budur işte be-vefk-i şihhat

Kaynakça

- Aksoy, Ö. A. (1988). *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü*. C. I-II. Ankara: İnkılâp Yayınları.
- Arslan, M. (2004). *Antepli Aynî Divanı*. İstanbul: Kitabevi Yayınları.
- Devellioğlu, F. (2015). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*. Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları.
- Ece, S. (2015). *Klasik Türk Edebiyatı Araştırma Yöntemleri I-II*. Erzurum: Eser Basım Yayınları.
- Komisyon. (2012). *İmla Kılavuzu*. Ankara: TDK Yayınları.
- Komisyon. (2009). *Türkçe Sözlük*. Ankara: TDK Yayınları.
- Özer, F. (2018). Tarih ve Edebiyat Metinleri Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü Sistemi (TEBDİZ). *bilig - Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*, 86, 219-221.
- Özkan, Ö. (2007). *Divan Şiirinin Penceresinden Osmanlı Toplum Hayatı*. İstanbul: Kitabevi Yayınları.
- Parlatır, İ. (2002). *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*. Ankara: Yargı Yayınları.
- Soysal, M. (1998). *Edebî Sanatlar ve Tanınması*. İstanbul: MEB Yayınları.
- Şemseddin Sâmî (2015). *Kâmûs-ı Türkî*. İstanbul: Yeditepe Yayınları.
- Yilter, S. ve Köse, S. (2021). Türk Edebiyatının Bağlamlı Dizinleri ve İşlevsel Sözlüğü Sistemi (TEBDİZ). *Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 66, 36-47.
- Zavotçu, G. (2013). *Klasik Türk Edebiyatı Sözlüğü*. İstanbul: Kesit Yayınları.
- <http://sozluk.tdk.gov.tr> [Erişim Tarihi: 02.12.2022].
- <http://tebdiz.com.tr> [Erişim Tarihi: 02.12.2022].